

Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya Yazıçılar və
Jurnalistlər Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazıqlar Birləşinin üzvü

Xalqların bir-birinə yaxınlaşmasında, mədəni əlaqələrin canlanmasında tərcüməçilərin çox böyük, deyərdim ki, əvəzsiz xidmətləri var. Məlumdur ki, hər hansı bir ən dəyərli mətn olsa belə, onu orijinaldan oxumaq imkanında deyil. Demək, biz istər-istəməz tərcüməçilərin çox böyük zəhməti sayəsində ərsayə gələn ədəbi-bədii nümunələri məhz onların sayəsində mütaliə edir, müxtəlif xalqların mədəni mühiti ilə tanış olmaq imkanı qazanırıq. Vaxtı ilə Səməd Vurğun "Yevgeni Onegin"-i tərcümə edəndə yazmışdı: "Yan-

(Tərcümə edən: Y. Şirvan) bu folklor nümunələri yer alıb. Tərtibçi-redaktor Məlahət Qədirova müəllif hüquqlarına axıracan əməl edərək tərcüməçilərin adlarını da qeyd edir. Əlbəttə, ədəbi örnəklərin janrları da göstərməklə.

Bundan sonra görkəmli belorus söz adamlarının portretləri, doğum və ölüm tarixləri də göstərməklə onların yaradıcılıqlarından nümunələrə yer ayrılır. Frantişek Boquşeviçin əsərlərindən seçmələr xüsusilə diqqətə cəlb edir: "Mənim daxmam" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Kəndli qarıqadan axmaqdır" (Tərcümə edən: Ə.Ələsgərov), "Allah bərabər bölmür" (Tərcümə edən: A.Əlizadə). Burada "Mənim daxmam" şeirinin son dörd misrəsini diqqətə çəkmək yerinə düşərdi:

Dəyirman daşını da düzəldərəm əlimlə,
Qara-quru olsa da, yeyərəm öz loxmamı.

Hamınızı saxlarkən mən öz çörəyim ilə,
İndi tör-töküntü üçün də, sizə yalvarırmı?
Kifayət qədər ibrətli mətndir. Doğru deyirlər ki, dəyərli fikir, insan zəkasına təsir gücündə olan sənət örnəyi bütün xalqlar üçün qiymətlidir.

Növbəti mətnlərin sırasında Yanka Kupalanın şeirləri gəlir: "Gedir, o kimdir?" (Tərcümə edən: N. Həsənzadə), "Güclülər və gücsüzlər" (Tərcümə edən: Ə. Kürçaylı), "Nəgmə necə şən olsun?" (Tərcümə edən: Ə. Kürçaylı), "Təbrik" (Tərcümə edən: Ə. Kürçaylı), "Bizim çöllərdə" (Tərcümə edən: Ə. Kürçaylı), "Biz azad insanlarıq" (Tərcümə edən: R. Rza), "Bütün xalq ilə" (Tərcümə edən: Tələt Əyyubov), "Kəndli" (Tərcümə edən: O. Sarıvəlli), "Yenə bahar olacaq" (Tərcümə edən: R. Rza), "Bütün xalq ilə" (Tərcümə edən: İ. Səfərlı), "Ana oğlunu yola saldı" (Tərcümə edən: N. Rəfiyyəli), "Uşaq və pilot" (Tərcümə edən: M. Seyidzadə), "Kətan" (Tərcümə edən: Ə. Əlibəyli), "Ömrümüzü sevinclə qarşılayırıq hər gün" (Tərcümə edən: Z. Cəbbazadə), "Hələ çox-

Nədir apardıqları, arıq çiynlərində,
Nədir ucaltdıqları, o arıq əllərində?
Yalançılıq, ayrılıq.

Kimə göstərəcəklər onlar gedib yalanı,
Haraya aparırlar ayrılığı, filanı?
Allahın dərgahına.

Kim deyirdi aparın, kim öyrədir onları,
Kim yuxudan oyadıb indiki milyonları?
Ehtiyac, qəm, iztirab.

Əsrlərlə əzələn bu korlara, karlara,
Nə oldu belə birdən, nə lazımdı onlara?
İnsan çağırmaq, ancaq...

Şeirinin sonluğu oxucuya çox şey deyir. İnsan var-dövlət, sərvət arzulanmaqdan çox özünün insan olduğunu və bu insanlığı cəmiyyətin qəbul etməsinə daha çox arzulayır.

Növbəti sırada Yakub Kolas gəlir. O, 1882-ci ildə anadan olub, 1956-cı ildə vəfat etmişdir. Azərbaycan tərcüməçilərinin təqdimində onun bir sıra şeirləri kitabda yer alıb: "Düşmənlərə" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Qəm eləmə" (Tərcümə edən: N. Azizi), "Doğma surətlər" (Tərcümə edən: N. Azizi), "İnanmayın" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Biz qalib gələcəyik" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Nəgməkar" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Ömək olsun" (Tərcümə edən: A. Əlizadə), "Meşə" (Tərcümə edən: A. Əlizadə). Yakub Kolas insanın azadlığını mübarizənin əsas qayəsi hesab edir.

Oxu elə nəgmə ki, səslənsin zaman-zaman,
Gurlasın əzəmətlə, çaxsın ildırım kimi.
Qoymasın bir nişanə əsarət zindanından,
Zalımları yandırıb yaxsın ildırım kimi.

"BELORUS ƏDƏBİYYATI ANTOLOGİYASI" (İKİCİLDLİK) ÜZƏRİNDƏ XRONİKAL QEYDLƏR

madım ömrümün iki ilinə, Rus şeirinin şah əsərini, çevirdim Vəqifin şirin dilinə". Elə bu misralar tərcüməçinin öz işinə necə sonsuz sevgi ilə yanaşmasının mahiyyətini ifadə edir, özü də çox dəqiqliklə.

Bu gün etiraf etmək lazımdır ki, postsovet məkanında olan ölkələr müstəqilliyə qovuşandan sonra bir-biri ilə mədəni əlaqələri zəiflətməmişdir. Şübhəsiz, bu da dünyada gedən siyasi proseslərlə daha çox bağlıdır.

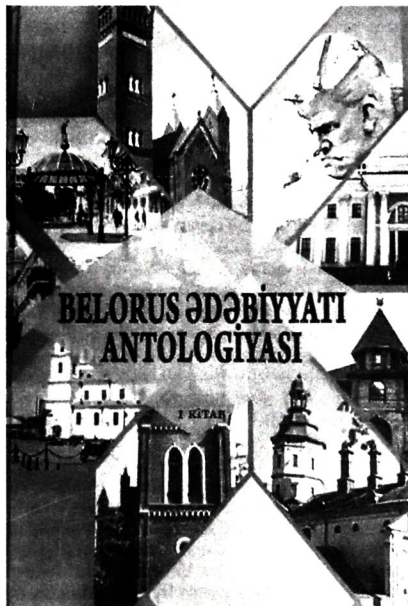
Bütün hallarda xalqların mədəni əlaqələrini canlandırmaq təkcə insanların zənginləşməsinə xidmət etmir. Həm də dostluğa, sülh şəraitində, qonşuluq şəraitində yaşamağa xidmət edir.

Bu günlərdə nəfis şəkildə tərtib olunmuş çox dəyərli nəşr nümunəsi ilə tanış oldum: "Belorus ədəbiyyatı antologiyası"-nın iki cildliyi ilə.

Ədəbi-mənəvi mühitimiz üçün çox dəyərli əməli fəaliyyət nümunəsi hesab etdiyim ikicildlik nəşr nümunəsini ədəbiyyatşünas, tədqiqatçı, şair-publisist Məlahət Soltanqızı Qədirova tərtib etmiş, öz redaktəsi ilə nəşrə hazırlamışdır. Qeyd etmək lazımdır ki, kitab Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Şurasının 1 iyun 2023-cü il tarixli (protokol nömrə 3) qərarı ilə çapa tövsiyə olunmuşdur.

I cildin rəyçisi filologiya elmləri doktoru, professor Güler Həsənzadə Abdullabəyovadır. Nəşrin annotasiyasında çap nümunəsinin məzmunu ilə bağlı belə qeyd var: "İki cildlik "Belorus ədəbiyyatı antologiyası"-nın birinci cildinə belorus şair və yazıçılarının azərbaycan dilinə tərcümə olunmuş və XX əsrin müxtəlif illərində Azərbaycan mətbuatında dərc olunan ədəbi-bədii nümunələr toplanmışdır. Antologiyada Belorus şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrinə də yer verilmişdir".

Birinci cildin əvvəlində verilmiş şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələri sırasında "Ata bəxşişi" (Belorus xalq nağılı). (Tərcümə edən: Reyhan Salamova), "Kəndli və tamahkar pan" (Belorus xalq nağılı), (Tərcümə edən: P. Xəlilov), "Qızıl buyuzlu, şüşə gözlü keçi" (Belorus xalq nağılı), (Tərcümə edən: T. Bayraməlibəyli, Y. Məmmədov) "Asilak və əjdaha" (Belorus xalq nağılı),

mu" (Tərcümə edən: Ə. Kürçaylı), "Ulduzlar" (Tərcümə edən: İ.Vahabzadə), "Kədərliyəm, ya Rəbbim!" (Tərcümə edən: İ.Vahabzadə), "Xoşbəxtlik" (Tərcümə edən: İ.Vahabzadə). Yanka Kupala məşhur şairdir. O, 1882-ci ildə anadan olub, 1942-ci ildə vəfat etmişdir. Təqdim olunan xronikadan da göründüyü kimi, onun şeirlərinin tərcüməçiləri Azərbaycanın görkəmli söz-sənət adamlarıdır. Yanka Kupalanın şeirlərində insana dəyər verilməsi, şəxsiyyətin hiş olunması məsələsi əsas ideya olaraq diqqətə cəlb edir. Onun "Gedir, o kimdir?" şeiri oxucularımız üçün də maraqlı olar. Tərcüməçi görkəmli sənətkarımız Nəriman Həsənzadədir:

Bataqlığın içiyə, meşəlikdə o ki var,
Böyük bir dəstə gedir, o kimdi?
Beloruslar.

Bu bənd şairin "Nəgməkar" şeirindən götürülmüş. Müəllif A.Əlizadədir. Ümumiyyətlə, belorus ədəbiyyatında azadlıq uğrunda mübarizənin tərənnümü, demək olar ki, həmişə öndə olub.

Növbəti sırada Yanka Mavr gəlir. O, 1883-cü ildə anadan olub, 1971-ci ildə vəfat edib. Kitabda onun bir hekayəsi oxuculara təqdim olunur: "Sinyora Emiliya" (hekayə), (Tərcümə edən: M. Mirkişiyev). Hekayənin son cümləsi oxucuda maraqlı təəssürat yaradır: "Sonra salona qayıtdı. Yenə də alqış sədələri göy gürultusu kimi salonu doldurdu, yenə də onu minlərlə göz müşayiət eləyirdi, rəğbət və məhəbbət dolu gözlər". Bu cümlələr oxucuda belə bir təəssürat yaradır. İnsan ətrafından ona baxan hər bir şəxsin rəğbətlə nəzərlərinin təsiri altında özünü xoşbəxt hiss edir. Bəli, bu, doğrudan da, belodir.

Petrus Brovllkadan (1905-1980) da silsilə şeirlər kitabda maraqla oxunur. Təqdim olunan şeirlərin adlarını və tərcüməçilərini də qeyd edirik: "2000-ci il" (Tərcümə edən: X. Rza), "Ağcaqayın ağacı" (Tərcümə edən: N. Həsənzadə), "Şöhrət" (Tərcümə edən: N. Həsənzadə), "Ürək" (Tərcümə edən: T. Mahmud), "Lirika dəftərindən" (Tərcümə edən: T. Mahmud), "Minnətdarlıq" (Tərcümə edən: G. Fəzli), "Mənim yol yoldaşım" (Tərcümə edən: M. Adil), "Tükənməzdir gözəllik" (Tərcümə edən: M. Adil), "Osil Amerikalıya" (Tərcümə edən: M. Rzaquluzadə), "Belorus baharı" (Tərcümə edən: Xəlil Rza). Petrus Borvllkka insanı bir ölkənin, bir xalqın yox, dünyanın övladı hesab edir.

Həmişə həmdədim bu yollar olub,
Biganə qalaram o son saata.
Uşaq doğulanda bilmir doğulub,
Bilmir ki, yaşayır böyük dünyada.
Gözlər qənaətdir, tərcüməçi isə Tofiq Mahmudur.

(Davamı 11-ci səhifədə)

“BELORUS ƏDƏBİYYATI ANTOLOGİYASI” (İKİCİLDLİK) ÜZƏRİNDƏ XRONİKAL QEYDLƏR

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

Ales Palçevskinin “Çəpər dibində” (hekayə), (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev), Maksim Tankın “Ömür-gün ötürür” (Tərcümə edən: Ağasəfa), “O da çörək qazanıbdır” (Tərcümə edən: Ağasəfa), Pavel Nikiforoviç Kovalyovun “Andreyka” (povest), (Tərcümə edən: İ.Şıxlı), Arkadi Aleksandroviç Kuleşovun “Sadə insanlar” (Tərcümə edən: A.Asan), “Qəhrəmanlıq dastanı” (Tərcümə edən: Ağasəfa), Yanka Brilin “Ulduzlu kəmə” (hekayə), (Tərcümə edən: S. Əhmədov), Valentina Xamçukun “Həmişə görüşdə” (Tərcümə edən: Abbas Abdulla), Kastus Kireenkonun “Alyonkanın məktəbi” (poema), (Tərcümə edən: Eyyub Abasov), Mixas Penkratın “Sevinc” (hekayə), (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev), İvan Şamyakinin “Müəllimin uşaqları” (hekayə), (Tərcümə edən: M. Mirkişiyev), Alena Semyonovna Vasilyeviçin “Sədrin arvadı gəldi” (hekayə), (Tərcümə edən: M. Mirkişiyev), Vasil Bıkovun “Dördüncü uğursuzluq” (hekayə), (Tərcümə 4 edən: M. Mirkişiyev), İvan Naumenkonun “On yeddinci bahar” (hekayə), (Tərcümə et edən: M. Mirkişiyev), Vladimir Domaşeviçin “İlk məyusluq” (hekayə), (Tərcümə edən: M. Mirkişiyev) əsərləri ustad sənətkarlarımızın tərcüməsində çox maraqla oxunur.

Ümumiyyətlə, qeyd etmək lazımdır ki, bu tipli nəşrlər sözün həqiqi mənasında ədəbi abidələr hesab olunur. Çünki ustad sənətkarların yaradıcılıq nümunələri yüksək səviyyədə tərcümə ilə oxuculara çatdırılır.

Kitab “Optimist” nəşriyyatında 2023-cü ildə çap olunub 284 səhifədir. Mən nəşir olduğum üçün bu tipli nümunələrin ədəbi abidə adına layiq nəşrini həmişə yüksək qiymətləndirmişəm. Əlbəttə, ədəbiyyatşünas, şair-publisist Məlahət Qədirovanın çox böyük zəhmət hesabına tərtib etdiyi bu kitab gələcəkdə tədqiqatçılarımız üçün dəyərli mənbə olacaqdır.

I cildə bağlı sözünün sonunda Vladimirin Domaşeviçin hekayəsinin son cümlesini bir daha diqqətlə çəkirəm: “Mən onun qorxaqlığına, təhqirə dözməsinə bəraət tapa bilmirdim. Mən bilmirdim ki, həyat, uşağın düşündüyü qədər də sadə deyil”. Bu cümlələrin mahiyyətinə varmaq maraqlı təəssürat yaradır. Bütün cəmiyyətlər, bütün xalqlar, bütün insanlar üçün deyilib. Elə buna görə də çox dəyərlidir.

İkicildlik “Belorus ədəbiyyatı antologiyası”nın ikinci cildini də vərəqləyirəm. Bu cildin də nəşri AMEA-nın Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu ilə əlaqədardır: AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Şurasının 28 mart 2024-cü il tarixli (protokol nömrə 2) qərarı ilə çapa tövsiyə olunmuşdur. Əlbəttə, yenə də kitabın tərtibçisi və redaktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Məlahət Soltan qızı Qədirovadır. Biz onu həm də şair-publisist kimi tanıyırdıq. Mən Məlahət Qədirovanın bədii yaradıcılığını “Kredo” qəzetindən ardıcıl olaraq izləmişəm. Maraqlı poemalar müəllifidir. Həm də Ə.R.Xələfi onun poemaları ilə bağlı “İnsana inamın tərənnümü” adlı ədəbi-publisistik düşüncələr kitabı da yazmışdır. Mən həmin kitabın nəşirini. Hələ həmin kitabı rəy də yazmışam və həmin rəy də “Kredo” qəzetində dərc olunub. Məlahət Qədirova ədəbiyyat uğrunda çalışan müəllifdir. Elə onun haqqında söhbət açdığımız “Belorus ədəbiyyatı antologiyası” ikicildiyi fikrimizin əyani sübutudur. Buradaca qeyd edim ki, ikinci cildin rəyçisi filologiya üzrə elmlər doktoru Ludmila Səmədovadır. Kitab 2024-cü ildə “Optimist” nəşriyyatında işıq üzü görüb, 292 səhifədə ibarətdir.

Annosiyada qeyd olunur: “İkicildlik “Belorus ədəbiyyatı antologiyası”nın ikinci cildinə belorus şair və yazıçıların azərbaycan dilinə tərcümə olunmuş və XX-XXI əsrlərin müxtəlif dövrlərində Azərbaycan mətbuatında dərc olunan ədəbi-bədii nümunələri toplanmışdır”.

İkinci cild görkəmli belorus yazıçısı Petrus Brovkanın (1905-1980) “Biri vardı” (hekayə), (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev) əsəri ilə açılır. Tərcüməçinin ustalığı, belorus ədəbi nümunəsinin azərbaycan dilinə sənətkarlıqla tərcüməsi oxucuda xüsusi razılıq doğurur. İnsanın gücü, onun həyat uğrunda mübarizəsi Brovkanın təqdimində kifayət qədər realdır: “Kaş evlərinə qayıdanda Verocanın atasının yanında necə məğrur-məğrur addımladığını öz gözlərinizlə görə biləydiniz”. Zənnimcə, bu sözlər bir uşağın atasının yanında necə inamı olduğu əyani sübutdur.

Növbəti qeydlər də zəngin belorus ədəbiyyatının çox dəyərli mənzərəsi haqqında təəssürat yarada bilər: Pavel Nikiforoviç Kovalyov “Qələmə” (hekayə) (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev), Vasil Bıkov “Abidə” (povest), (Tərcümə edən: İntiqam Qasımszadə), “Sotnikov” (povest), (Tərcümə edən: İntiqam Qasımszadə), Vyacheslav Adamçik “Ürək-də kin olmaz” (hekayə), (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev) – bu dəyərli nəsr nümunələri, zənnimcə, heç vaxt dəyərdən düşməyəcək. Zaman-zaman insan hissələrinə təsir edən ədəbi nümunələr kimi xatırlanacaq, oxunacaq.

Kitabda Vasil Zuenokun (1935) iki şeiri verilib: “Yollarda azarsan nabeləd olsan” (Tərcümə edən: Adil Cəmil), “Abidə” (Tərcümə edən: Adil Cəmil).

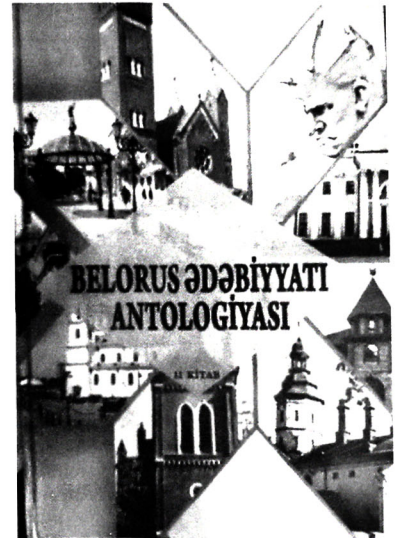
Birinci şeir “Yollarda azarsan nabeləd olsan” adı ilə təqdim olunur və oxucunu həyat yollarına çəkir. Demək, müəllifin qənaətinə görə əgər həyat yollarında səhv eləsən, yolun çətinliyi düşər. Başqa sözlə, mənzil başına yetə bilməzsən.

Dostu seçəndə də yanımaq olar
Enməsən qəlbinin dərinliyinə...
Duz-çörək kəşdiyin dostun haçansa,
Duz qatar dostluğun şirinliyinə.

Bəzən ürəyin də səhvi tapılar
Yaralı quş kimi çırpınar hədə...
Ürək dünya ilə vidalaşanda,
Dərdi də dünyanı tərk edib gedər...

Səni tanımaqda səhv etsə vətən,
Ayağın altından qaçar cığır,lar,
Gözünü qaraldaq qara çevrələr,
Günəşin zərrəsi qara çevrilər,
İnsan qəzəbinə tuş gələrsən sən
Nə ana qəlbində bağışlanarsan,
Nə də ki, Vətənə xoş gələrsən sən...

Məraqlidir ki, müəllif həyat yollarında azmaq təhlükəsi olan adamın taleyi ilə vətən məhfumu-nu çox ustalıqla bağlayır. Tərcüməçi Adil Cəmilin ilhamlı qələmi də kifayət qədər təsirlidir.

Kitabda müəllifin maraqlı bir “Abidə” şeiri də var. Müəllifin ana sevgisi mizralarda xüsusi həyəcanla ifadə olunub.

-Söylə, Ağcaqayın, o şəhidlərin
Yarasına yarpaq çəkdim?
-Bu yüksək təpədə gec yüksəldim mən.
İgidləri torpaq çəkdi...

-Ay ana, nə üçün göz yaşlarında
Üzmədi bu məzar daşı?
-Keçdiyim yolların quraqlığından,
Qurudu gözümlün yaşı.

-Ay ana, nə üçün qəzəb odunla
Bu tərəni yandırmadın?
-Çıxdım tərənin başına
Qəzəbim çevrildi məzar daşına.

Göründüyü kimi şeir sanki dialoq şəklində qələmə alınıb. Ağcaqayın müraciət var, anaya müraciət var, ən başlıcası, şəhid taleyi əsərdə qabarıq hiss olunur. Əlbəttə, son illərin hadisələri ilə bağlı olaraq Azərbaycan xalqının da taleyində şəhidlik mövzusu xüsusi yer tutur. Bu günün oxucusu üçün bu şeirin özü də çox dəyərli bir təskinlikdir.

Kitabdakı digər müəlliflərin və onların dəyərli nəsr nümunələrinin də sırasını təqdim etmək ədalətli olardı: Anatoli Pavlovic Kudravets “Mikola qayıtdı” (hekayə), (Tərcümə edən: Çingiz Əlioğlu), Boris Saçenko “Tənbeh” (hekayə), (Tərcümə edən: M.Mirkişiyev), Valentin Lukşa “Ana əlləri” (Tərcümə edən: T.Mahmud), “Palid və göbələk” (Tərcümə edən: T.Mahmud), “Dilənci və səadət” (Tərcümə edən: T.Mahmud), “Torpaq” (Tərcümə edən: İ.Tapdıq), “Nəğməkar bulaq” (Tərcümə edən: İ.Tapdıq), Kebiç (Voytuleviç) Lyudmila Antonovna “Söz” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Kəndə qaçırım” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Mənim virtual sevimlim” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Yollardan biri” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), Anatoli Matviyenko “Yabancı Mitçell” (hekayə), (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Odlu əjdaha” (tarixi-fantastik hekayə), (Tərcümə edən: K.Nəzirli), Ales Karlyukeviç “Valideynlər hər zaman xeyirxah olurlar” (hekayə), (Tərcümə edən: K.Nəzirli), Aleksandr Nikolayeviç Badak (Ales Badak) “Yağışdan qurtulan gün” (hekayə), (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Görüntünün o biri üzü” (hekayə), (Tərcümə edən: K.Nəzirli), Dmitri Nikolayeviç Radionçik “Dözüm” (Tərcümə edən: K. Nəzirli), “Mən yenə güzgüdə əksimi görürəm” (Tərcümə edən: K.Nəzirli)

(Davamı 16-cı səhifədə)

(Əvvəli 11-ci səhifədə)

“Adsız şeir”. (Tərcümə edən: K. Nəzirli), Tatyana Svets “Bakı” (poema), (Tərcümə edən: Könül Arif), Yuliya Aleyçenko “Qəlbimi çoxdan bölmüşəm” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Məni qucaqlayan əllər” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Əlim yet-sin işığa” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Sarı bir şəhər” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Elə yaşamalıyam ki...” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Sənin oxuya bilməyəcəyin kitab” (Tərcümə edən: K.Nəzirli), “Yox ölümün qorxusu” (Tərcümə edən: Nigar Azizi), “Bağışla!” (Tərcümə edən: Nigar Azizi), “Yeddinci gün. (Tərcümə edən: Nigar Azizi). Bu xronika həm müəlliflər, həm tərcüməçilər, həm də təqdim olunan ədəbi-bədii nümunələr haqqında adlarla olsa da, müəyyən təəssürat yarada bilər.

Kitabda bir neçə qadın müəlliflərin də yazıları yer alıb. Tatyana Nikolayevna Svetsin (1982) “Bakı” poeması, zənnimcə, ayrıca diqqətə çəkilməyə layiqdir. Əsər Bakını belorus sənətkarının dili ilə çox yapışqılı, səmimi duyğularla tərənnüm edir. Epiloqu, zənnimcə, oxucuların diqqətinə çatdırsam yerinə düşər: “Yetişdi Bakı küləyinə vida etmək zamanı. Yetişdi öz evimə uçub getmək zamanı... Quruş yoxdur üstümdə, yaxşısı budur quruş əvəzinə ürəyimi atım mən dənizəyüngülləşmə! “Bakı, yenə qayıdacağam sənə!” —pıçıldadı Azərbaycanca... Qayıdacağam sənə, ölümdən sonra olsa dal Tordaki balıq kimi, vurnuxuram indi təyyarədə.” Gərilir tilovun ipiminlərlə kilometrə... Bəlkə də, tutacaq bir gün öz şikarını, yazacaq qismətinə. Bilirəm başqaları necə görür bu şəhəri, mənim ürəyimdə isə Bakı küləkləri və günəşi ilə bir möcüzədir, bir aydın sirrdir... Anlayırsanmı?..”. Müəllif bu poemanı Minskə, 2015-ci ildə yazıb. Oxuculara bildirmək istədim ki, öz doğma Bakımızı daha yaxından tanımaq, daha yaxşı dərk etmək üçün uzaqdan baxanların da qənaətlərini öyrənmək yaxşı olar. İndi kim istəyirsə, Bakını Bakıdan uzaq müəllifin təəssüratları ilə öyrənsin, onda Tatyana Svetsin “Bakı” poemasını Könül Arifin tərcüməsində yaxşı oxusun.

“BELORUS ƏDƏBİYYATI ANTOLOGİYASI” (İKİCİLDLİK) ÜZƏRİNDƏ XRONİKAL QEYDLƏR

Yuliya Aleyçenko 1991-ci ildə anadan olub. Kifayət qədər gəncdir. Onun da çox maraqlı lirikası diqqəti cəlb edir. “Yox ölümün qorxusu” adlı şeirlər silsiləsinin əvvəlini oxuculara təqdim edirik:

Güvənir qanadına səmaya uçan quşlar,
İmanıyla insanlar dərdinə dəva tapar!

Məlhəm olar dost dediyin ürək yarana
Ölüm xofu nədir ki, ruhuyla yaşayana?

Bar verərmə bağçalar susuz çöldə, səhrada?
Qalxarıq yıxılarkən, yıxılmarıq qalxanda!

Həyatda tək gerçəyi lüzum var bilməyinə
Aç əlini göylərə, könül ver sevdininə!

Nəğməli sətirlərdə bir ölüb min dirilmək,
Ərgən şəfaqləriylə günəşə sarı getmək.

Yox ölümün qorxusu yeli acı əssə də,
Əbədi olan sözdür imanın olan yerdə.

Bəzən yad hesab etdiyin, uzaq hesab etdiyin elə sənətkarlar var ki, onların mənəvi mühitlərinə daxil olanda nə qədər doğru olduqlarını yaxşı hiss edirsən. “Belorus ədəbiyyatı antologiyası” da bu baxımdan bizə imkan yaradır ki, sağlam ədəbi-mənəvi körpüdən keçməklə böyük söz adamlarının dünyalarını daxil olaq.

Onu da qeyd edim ki, Belorusiya ilə Azərbaycanın bu gün kifayət qədər sıx siyasi-iqtisadi əlaqələri var. Bu tipli nəşr nümunələri də mənəvi əlaqələrin zənginləşməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Mən Məlahət Qədirovanın böyük zəhməti bahasına başa gəlmiş, nəfis şəkildə çap olunmuş “Belorus ədəbiyyatı antologiyası” ikicildliyini müasir kitab xəzinəmizin dəyərli nümunələrindən hesab edirəm. Bir daha şair-publisist, tədqiqatçı Məlahət Qədirovaya tərtib və redaktə ilə başa gətirdiyi ədəbi abidəyə görə oxucular adından təşəkkürümü bildirirəm.